

Продовження табл. 1

16.	Каліграфія	1	1	–	–	2
17.	Ручна праця	2	2	2	2	8
18.	Фізичне виховання	2	2	2	2	8
Всього		36	36	36	36	144

Тижневе (шестиденне) навантаження студентів: 36 годин. Навчання майже кожен день тривало з 8.00 до 17.00. На основі аналізу розкладу занять Мукачівської вчительської семінарії за 1914–1915 навчальний рік, можна констатувати, на другу половину дня планували предмети, які не вимагали великого інтелектуального напруження від студентів (Таблиця 2) [1, с. 55].

Таблиця 2

Розклад занять

Години	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота
8–9	Природо-знавство	Німецька мова	Співи і музика	Природо-знавство	Історія	Співи і музика
9–10	Математика	Географія	Математика	Математика	Географія	Угорська мова
10–11	Угорська мова	Педагогіка	Угорська мова	Педагогіка	Угорська мова	Математика
11–12	Історія	Малювання	Історія	Німецька мова	Малювання	Природо-знавство
12–1	Співи і музика	Малювання	Релігія	Співи і музика	Каліграфія	Релігія
3–4	Економіка	Фіз. вих.	–	Економіка	Фіз. вих.	–
4–5	Русинська мова	Ручна праця	–	Русинська мова	Ручна праця	–

У 1917–1918 навчальному році вперше проводилися іспити вчительських здібностей [4, с. 14].

1918–1919 навчальний рік співпав із завершенням Першої світової війни. У цьому році не проводилися випускні іспити.

Література

1. Szondi János, igazgató, szerk., A Munkácsi M. Kir. Állami Elemi Népiskolai Tanítóképző-Intézet I. Értesítője az 1914–15. iskolai év., Munkács, 1915.

2. Державний архів Закарпатської області, фонд 1551 Державна вчительська семінарія м. Мукачево, 1916 р., опис 2, справа 18 Паспорт Мукачівської вчительської семінарії, 8 арк.

3. Tanterv és tantervi Utasítások az állami elemi iskolai tanító- és tanítónőképző-intézetek számára. Kiadatott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1911. évi június hó 30-án 78.000. sz. a. kelt rendeletével, Budapest, 1911.

4. Szondi János, igazgató, szerk., A Munkácsi M. Kir. Állami Elemi Népiskolai Tanítóképző-Intézet III. Értesítője az 1917–18. iskolai év., Munkács, 1918.

УДК 377:371.13(477.87)"19"

С.Ю. ЧОВРІЙ, А.М. ШКЛЯНКА
Мукачівський державний університет

**ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ НА ЗАКАРПАТТІ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ**

Дослідження історії створення і розвитку професійної педагогічної освіти на Закарпатті були предметом наукових розвідок О.Богіва, В.Гарагонича,

В.Гомонная, Ш.Дравіцкі, А.Ігната, М.Кляп, П.Магочія, І.Мейсароша, О.Немета, В.Росула, Ч.Фединець, О.Фізеші та ін. Їхні дослідження розкривають різні аспекти розвитку освітнього життя краю.

На початку ХХ століття на Закарпатті діяв єдиний професійний педагогічний заклад, який здійснював підготовку вчителів для народних шкіл це – Ужгородська греко-католицька півце-учительська семінарія.

У наукових розвідках зустрічаються різні погляди щодо виникнення семінарії. Більшість дослідників схиляється до того, що за сприянням Мукачівського єпископа Андрія Бачинського та Дмитра Поповича на базі нормальної школи в Ужгороді було створено препарандію для підготовки греко-католицьких півце-вчителів. Навчання тривало п'ять місяців [1, с. 7].

Підготовка педагогічних кадрів здійснювалася відповідно до виданого Марією-Терезією в 1777 р. «Ratio Educationis totiusque Rei Literariae per Regnum Hungariae et Provincias eidem adnexas. Tomus I. Vindobonae. Typis Joan. Thom. Nob. de Trattner. MDCCLXXVII». Реформа передбачала, що в кожному шкільному окрузі мала діяти так звана «нормальна» школа, завданням якої була підготовка вчителів для початкових шкіл з навчанням на рідній мові [2, с. 17-19].

У 1834 р. п'ятимісячні курси було розширено до десяти місяців [1, с. 22], а за Розпорядженням намісницької ради № 14 698 від 9 травня 1844 р. термін навчання збільшився до двох років [1, с. 29-30].

У 1868 р. в Угорщині був прийнятий XXXVIII освітній закон, який увійшов в історію як Закон Йозефа Етвеша – міністра релігії та народної освіти Угорщини. Закон надавав право відкривати і утримувати вчительські семінарії церквам [3, § 13] і навіть приватним особам [3, § 16], за умови, що навчальні заклади будуть відповідати критеріям державних. Сьомий розділ Закону XXXVIII стосувався питань підготовки педагогічних кадрів [3, § 81 – § 115]. Згідно Закону, вчительські семінарії стали самостійними спеціальними учбовими закладами з трьох річним курсом навчання [3, § 87, § 109].

У 1869 р. на основі Закону XXXVIII було видано перший навчальний план для вчительських семінарій, який діяв до 1877 р.

У 1872 р. Ужгородська греко-католицька семінарія стала трикласною [1, с. 46], а в 1899 р. – чотирикласною [4, с. 34; 5].

На початку ХХ ст. на Закарпатті критично не вистачало педагогічних кадрів.

В Ужгороді поряд з чоловічою півце-учительською семінарією, у 1902 р. за сприянням єпископа Мукачівської греко-католицької єпархії Юлія Фірцака було засновано жіночу учительську семінарію (Розпорядження Міністерства релігії та народної освіти Угорщини № 90 376/1902). Директором призначено Гейзу Комінського, який на той час керував чоловічою півце-учительською семінарією. До 1 вересня 1912 р. семінарія була двокласною і набір студентів здійснювався тільки кожний другий рік [6, с. 5], а з 1913 р. – чотирикласною [7, с. 7]. У цій семінарії здебільшого навчалися дівчата із сімей священнослужителів.

У 1914 р. в Мукачеві розпочала підготовку педагогічних кадрів «Мукачівська угорська королівська державна народошкільна вчительська семінарія». Першим директором навчального закладу призначено Яноша Сонді (Розпорядження Міністерства релігії та народної освіти Угорщини № 90 037 від 11 червня 1914 р.) [8, с. 16]. У семінарії навчалися тільки хлопці. Перший випуск кваліфікованих педагогічних фахівців відбувся у 1918 р. [9].

Під час подій Першої світової війни навчально-виховний процес у всіх трьох педагогічних закладах не припинявся. Проте, проходив з непередбачуваними перервами.

Згідно Сен-Жерменського (10 вересня 1919 р.) та Тріанонського мирних договорів (4 червня 1920 р.), Закарпаття було приєднано до новоствореної Чехословаччини.

В освіті краю виникла велика потреба у педагогічних кадрах [10, с. 32].

За часів директорування Августина Волошина (16 липня 1917 р. [11, 4 арк.] – 18 жовтня 1938 р. [12, с. 5]) Ужгородська греко-католицька півце-вчительська семінарія стала кузницею педагогічних кадрів на Закарпатті.

Після Першого Віденського арбітражу (2 листопада 1938 р.), коли від Чехословаччини були відокремлені й передані Угорщині південна частина Підкарпатської Русі та райони південної Словаччини, Ужгородська греко-католицька півце-вчительська семінарія була евакуйована в м. Виноградово. Проте, наступного року після ліквідації Карпатської України вона повернулася в м. Ужгород.

У 1938–1939 навчальному році відбулася реорганізація вчительських семінарій у ліцеї відповідно до діючого законодавства Угорщини. Проте, в 1941 р. ліцеї знову були реорганізовані в семінарії (Розпорядження Міністерства релігії та народної освіти Угорщини № 55 600/1941.). Термін навчання: п'ять років.

Отже, в досліджуваний період формуються традиції професійної педагогічної освіти на Закарпатті.

Література

1. Kaminszky Géza, igazgató, közli, Emlék-album az Ungvári Kir. Gör. Kath. Éneklész-Tanítóképezde 100 éves fennállásának jubileumára 1893–94-ik tanévben, Ungvárott, 1894.

2. Szakál János, A magyar tanítóképzés története, Budapest, 1934.

3. 1868: XXXVIII törvénycikk a népiskolai községi tanítás tárgyában. Ministeri utasítások a megyei tanfelügyelők, a tankerületi iskola-tanácsok, a községek, a községi iskolaszékek és a Budapesti iskolatanács számára. Tantervek a nép- és polgári iskolák számára. A tanító-képezde szervezete. Hivatalos kiadás, Pest, 1869.

4. Kaminszky Géza, igazgató, közli, Az Ungvári Kir. Gör. Szer. Kath. Éneklész-Tanítóképezde Értesítője az 1898–99. tanévről, Ungvárt, 1899.

5. Kaminszky Géza, igazgató, közli, Az Ungvári Királyi Gör. Szer. Kath. Éneklész-Tanítóképzőintézet Értesítője az 1899–1900. tanévről, Ungvárott, 1900.

6. Csurgovich György, mb. igazgató, összeállította, Az Ungvári Gör. Kath. Leányliceum-Tanítónőképző Intézet és vele kapcsolatos Gyakorló Népiskola Évkönyve az 1938/39. iskolai évről. Az intézet fennállásának 37-ik évében, Ungvár, [é. n.].

7. Csurgovich György, mb. igazgató, összeállította, Az Ungvári Gör. Kath. Leányliceum, Tanítónőképző-Intézet és vele kapcsolatos gyakorló-népiskola Évkönyve az 1941–42. iskolai évről. Az intézet fennállásának 40. évében, Ungvár, [é. n.].

8. Szondi János, igazgató, szerk., A Munkácsi M. Kir. Állami Elemi Népiskolai Tanítóképző-Intézet I. Értesítője az 1914–15. iskolai év., Munkács, 1915.
9. Szondi János, igazgató, szerk., A Munkácsi M. Kir. Állami Elemi Népiskolai Tanítóképző-Intézet III. Értesítője az 1917–18. iskolai év., Munkács, 1918.
10. Pešina Josef, Školství na Podkarpatské Rusi v přítomnosti, Praha, 1933.
11. Державний архів Закарпатської області, фонд 28 Реферат освіти Підкарпатської Русі в Ужгороді, опис 2, том I, справа 12 Переписка з Ужгородською вчительською семінарією про установлення зарплати викладачам (1919–1928 pp.), 27 арк.
12. Dr. Dunda Ernő, h. igazgató, összeállította, Az Ungvári Kir. Görögkatolikus Liceum és Kántor-Tanítóképző Intézet Jelentése az 1938–39. iskolai évről (az alapítástól CXLV – VI.-ik), Ungvárott, [é. n.].

УДК 378.147

М.А. ШКАБАРІНА
Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка С. Дем'янчука

РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Курс України на європейську інтеграцію охоплює усі сфери суспільства, в тому числі й освітню. Саме освіта є показником розвитку країни, ґрунтом успішності, інновацій. Вища освіта має на меті якісну підготовку майбутніх фахівців, які будуть успішно здійснювати свою професійну діяльність. Однією з найважливіших питань професійної освіти є підготовка педагогічних кадрів, адже саме вони виховуватимуть майбутнє покоління.

У 2014 році Україна прийняла закон «Про вищу освіту», який передбачає реформування системи вищої освіти до європейського освітнього простору, за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи. Таким чином, підготовка майбутніх педагогів повинна здійснюватись з урахуванням освітніх тенденцій та інновацій Європи. Підсумовуючи вищесказане, ми вважаємо, що для професійного становлення майбутніх педагогів у контексті євроінтеграції важливим є розвиток їхньої педагогічної креативності.

Аналіз останніх досліджень засвідчив, що питання педагогічної творчості та креативності становить значний інтерес для науковців. Педагогічну креативність, її розвиток, принципи та критерії розглядали: С.О. Сисоєва, Є.Є. Щербакова, Л.Н. Харченко, М.М. Зиновкіна, І.С. Огоновська. Творчість, креативність у процесі підготовки майбутніх учителів представлено дисертаційними дослідженнями І.В. Гриненко, І.Ю. Шахіною, О.М. Дунаєвою, В.П. Чорноус та ін.

У словнику українського педагога креативність визначається як здатність до творчого мислення, здатність породжувати нові ідеї, відхилятися від традиційних схем мислення, швидко вирішувати проблемні ситуації [1, с.105]. Дослідниця О.М. Дунаєва охарактеризувала педагогічну креативність як динамічну якість учителя, яка зумовлює інноваційний активно-пошуковий процес організації педагогічної діяльності, з метою формування креативності учнів [2, с.7]. Також креативність визначається як інтегральна стійка

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>